

EYLÜL

Mehmet Rauf

Öykü Süreyya ve karısı Suad evlendikten sonra Süreyya'nın babasının evinde kız kardeşi Hacer, onun eşi Fatin, annesi ve babası ile birlikte kalırlar. Yaşadıkları yerden memnun olmayan, sürekli sıkılan ailenin imdadına Suad'ın babası yetişir. Suad gizlice babasından para ister ve o köşkten deniz kenarında bir yalıya taşınarak daha mutlu olacaklarını sanırlar. Nitekim Süreyya, Suad'dan hep memnun bir haldedir ama yine de karısının ruhuna girmeyi bir türlü beceremez. Daha çok maddi hayata ve kendi hobilerine düşkün olan adamın karısına olan ilgisiz davranışları yakın dostları, Süreyya'nın kuzeni Necib'in de dikkatini çeker. Biraz acıdığından biraz da onda diğer kadınlardan farklı gördüğü manevi çokluk yüzünden Suad'a karşı aşk hisseder. Tifoya tutulup yattığı dönemde başucuna Suad'ın eldivenini alıp onunla uyuyan Necib'in bu hali ortaya çıkınca Suad bilmezlikten gelerek durumu etrafa karşı kurtarmaya çalışır. Suad ile Necib bu süreçte daha da kaynaşırlar. Durumu hisseden Süreyya, kesin kararlar geri dönüş kararı alır. Yalıya daha fazla gelemeyecek olan Necip ile Suad ayrılmak durumunda kalırlar. O gece konakta yangın çıkar ve Suad içeride kalır. Necib bir tesadüfle geri döner ve yangını görünce çılgına dönüp Suad'ı kurtarmak için yangına girer. Her ikisi de çöken tavanın altında can verirler.

Tema

Yanlış Kararlar Romanda her ne kadar yasak aşk işlense de çiftlerin amacının aşkın saf ve masumiyetini bozmamak olması nedeni ile kişilerin hayatta yaptığı yanlış kararlar sonucunda evliliklerin mutsuzlukla ve duygusal aldatma ile son bulduğu işlenmektedir.

Kişiler

Süreyya Suad'ın kocası olan Süreyya, hayatta sahip olduğu şeylerin kıymetini pek bilmeyen, sorumsuz, eşine gereken özeni ve değeri veremeyen, kendi yaşantısına yoğunlaşan biridir. Düşünce ve sorumluluk bakımından olgun biri olmadığı için karısı ile iletişim kurmakta güçlük çeker. Sıkılgan biridir. Eşi her ikisinin mutlu olması adına eşine maddi destek sağlayarak yalı kiralamasına yardımcı olur fakat bu fedakârlığa dahi bir şey hissetmeyen gamsız bir karakterdir.

Suad Süreyya'nın karısı ve aynı zamanda Necip'in yasak aşkı olan Suad, kocası ve kocasının ailesi ile yaşayan kendi halinde mutlu ve çevresini de mutlu etmeye çalışan bir kadındır. Özellikle kocasının kendisine olan ihmeline rağmen onu mutlu etmek adına bütün imkânlarını fedakârlıkla seve seve kullanır. Yaşamış olduğu tek taraflı evlilik onu karamsarlığa itse de Süreyya ile geçen mutlu yıllarını düşünerek sürekli vicdani hesaplar yaparak bir türlü tam anlamıyla kendini Necib'e bırakamaz. Oysa duygusal yönü güçlü olan Suad'ın herkes kadar aşka ihtiyacı vardır lakin kocasına duyduğu sadakati ve bağlılığı onu alıkoyar ve çoğu tutkuyu içine atmak zorunda kalır.

Necip Süreyya'nın halasının oğlu olan Necib, Batılı tarzda yetişmiş, dönemine göre eğitilmiş sayılabilecek, hareketli ve renkli fakat bir o kadar da sıkılgan bir kişiliktir. İstemedi de olsa kuzeninin karısı Suad'a âşık olur. Önceleri gençliği ve yakışıklılığı sayesinde pek çok kadınla evlilik dışı ilişki kurmuş olan Necip, kadın erkek ilişkileri konusunda deneyimli olması evlilikten kaçmasına neden olur. Özgürlüğe, gezmeye, eğlenmeye alışmış birisidir. Geleneksel yaşamın çizgilerine karşı durur. Hayatında her ne kadar her zevki tatmış olsa da aşka hasret kalan yanı arzularını hep canlı tutar.

Hacer Süreyya'nın kız kardeşi olan ve Fatin ile evli olan Hacer, yeni evli olmasına rağmen kocasını sevmeyen, hatta onu Necib'le aldatarak kendince eğlenen bir kadındır. Yaşadığı tek taraflı yasak aşk yüzünden sürekli gözü Necib'te ve Suad'da olan Hacer abisi tarafından da pek sevilmez.

Fatin Hacer'in kocası olan Fatin, zengin gördüğü için Hacer ile evlenir. Karısına gereken duygusal sevgiyi göstermeyen Fatin oldukça cimri, anlayışsız ve boş biridir.

Süreyya (Uyumsuz)

Karakter Suad'ın kocası olan Süreyya, hayatta sahip olduğu şeylerin kıymetini pek bilmeyen, sorumsuz, eşine gereken özeni ve değeri veremeyen, kendi yaşantısına yoğunlaşan biridir. Düşünce ve sorumluluk bakımından olgun biri olmadığı için karısı ile iletişim kurmakta güçlük çeker. Sıkılgan

biridir. Eşi her ikisinin mutlu olması adına eşine maddi destek sağlayarak yalı kiralamasına yardımcı olur fakat bu fedakârlığa dahi bir şey hissetmeyen gamsız bir karakterdir. Hayatta kendi uğraşları dışında çok bir şeye önem vermeyen Süreyya, eşi tarafından her isteği karşılandığı için bir huzursuzluk yaşamaz. Eşinin arzularını önemsemeyen ve kendi isteklerinin mutlaka olmasını bekleyen gamsız bir duruş sergiler. Lakin zamanla Necib ile eşinin yakın ilişkisinden rahatsız olduğu için hayatını değiştirmek amacıyla köşke geri dönme kararı alır.

Aktiviteler Yalıda gününü gün eden Süreyya hemen her gün yelkenle, sandalla açılıp kürek çekerek eğlenir. Hayattaki en büyük derdi boş vakitleri ve denizdir. Balık tutmaya gider, bazen sigara içer bunun dışında diğer insanların ne yapmak istediğini umursamaz.

ÖRNEK ANILAR

Sıkılğan Köşkteki hemen her birey gibi Süreyya da hayattan sıkılır. Kendine yapacak bir şey bulamayan adamın günleri bunalmakla ya da sıkıldığını söylemekle geçer. Büyükbabalarının bıraktığı köşkten maddi nedenlerden dolayı ayrılamayan ve kendince hayallerinden yoksun kalan Süreyya buraya kapanıp kalmasının suçlusu olarak büyükbabalarını görür ve burada geçirdiği her gün için kendini hapsedilmiş hisseder. Hatta dışarı çıkıp gezememelerini, evde bunalmalarını, sıkılmalarını da "çöplük" diye nitelediği köşke bağlar: "Evet, sorma!.. Burası zaten yaşanılacak bir yer mi? Allah'ın kın!.. Hele bu yemekten sonraki saatler!.. Sabahleyin yemeğe kadar, akşam üstü... Kısacası, her zaman insan boğuluyor... Herkes, böyle birer köşede eziliyor!.. Kendimi bostan kuyusunda zannediyorum!.."

Düşüncesiz Süreyya hemen her konuda ruhsuz ve düşüncesiz davranır. Var olanların kıymetine sevinmeyip, fakirlikten yakınan karakter, aldığı maaşı yaşadığı sorunsuz hayatı dahi beğenmez. Bu nedenle büyükbabasına olan kızgınlığını babasından, babasına olan kızgınlığını da eşinden çıkarır: "Bunun için her günkü hayatında genellikle neşeli olan Süreyya, buraya taşındıkları on günden beri hemen daima sisli, taşkın, hatta o kadar sevdiği karısı Suad'a karşı bile, hemen hiçbir sebep olmadan, haksız davranıyordu."

Bencil Süreyya, karısının her işi üstlenmesine öyle alışmış ve sorumsuzluğu kendisine öyle normal gelmeye başlamış ki sadece kendi isteklerinin yapılmasını istiyor geri kalan hiçbir şeye tahammül edemez bir hale gelir: "Süreyya, çıkıştı, "işte ben bundan bıktım. Buraya geldik geleli bu hain evin işi bitmiyor. İşte ben de bundan yakmıyorum. Akşama kadar beni evde oturmaya alıştıırıp, akşamları ev kadınlığını bahane ederek ortadan kaybolduktan sonra benim her gün büroya gitmeye hakkım yok mu?"

Gamsız Kendi hayallerine ve arzularına takılıp yaşarken çevresinde olan bitene aldırış etmeyen Süreyya, sorumsuz ve kendinden başka kimsenin sorunuyla ilgilenmek istemeyen biridir. Zira onun bu davranışı en çok da eşi Suad'ı yaralar. Zira yeni taşındıkları yalının çifti yakınlaştırması gerekirken taşınılan yeni ortam Suad ile Necib'i yakınlaştırır fakat Süreyya bunu dahi fark edemeyecek kadar vurdumduymazdır: "Süreyya'nın habersiz çocuklar gibi yalnız oyunlarıyla meşgul olarak hiç önem vermeyişine öfkelenmeye başlıyordu; önceleri onda, her şeyi annesine bırakan bir çocuk hali görür, bunu severdi, şimdi bu hal, onu gittikçe kızdırıyordu."

İlgisiz Kendisi deniz sevdası ile meşgul olurken, eşi piyano ve eve kendini adayarak yalnızlaşır. Aralarında konuşacak konuları kalmadığını anlamayacak kadar ilişkiden uzaktır. Hayatında kendine ait konular dışında yaşananları önemsemeyen Süreyya, eşini duygusal açıdan ihmal etmesi Necib'in de gözüne batar: "Gerçi bunlar, Süreyya'nın ilgisiz, başka şeylerle meşgul olan gözünden kaçıyordu; ama Necib, kaygılı bakışlarıyla, şiddetli bağlılığının sevk ettiği ilgiyle fark ediyor, bu karanlık içinde ara sıra onun bilinmeyen kederleri olduğunu görüp bir sebep bulamayarak, büyük yorgunluklar içinde fırtınalar hayal ediyor, bir başka erkeği düşünmesi ihtimali ruhunu yakıyordu."

Şikayetçi Olumsuzluklara odaklanma konusunda başarılı olan Süreyya negatif tutumlarından ötürü hiç gerek yokken yaşantısından şikayet edip durur. Rahatı ve sorumsuz tavırları ile göze çarpan karakterin sitem etmesi çoğu zaman gereksiz memnuniyetsizliğindedir: "Çünkü asıl kabahatin köşkte olmadığını hissediyordu; kabahaat, şu sebebi düşünülünce, kalbini sızlatan can sıkıntısında, ne kadar aşk ve bağlılık ile geçerse geçsin, beş yıllık hayatın yıprattığı kalplerde, bu kalplerin, insan kalbinin eskimeye olan yeteneğinde idi. Ve o, kadın, bu acı düşünce ile başını eğip susarken Süreyya söyleniyor, şikâyet ediyordu. Belki ellinci defa olarak: "Ah, büyük babalarımız!" diyordu."

Suad

(İçe Kapanık)

Karakter Süreyya'nın karısı ve aynı zamanda Necip'in yasak aşkı olan Suad, kocası ve kocasının ailesi ile yaşayan kendi halinde mutlu ve çevresini de mutlu etmeye çalışan bir kadındır. Özellikle kocasının kendisine olan ihmaline rağmen onu mutlu etmek adına bütün imkânlarını fedakârlıkla seve seve kullanır. Yaşamış olduğu tek taraflı evlilik onu karamsarlığa itse de Süreyya ile geçen mutlu yıllarını düşünerek sürekli vicdani hesaplar yaparak bir türlü tam anlamıyla kendini Necip'e bırakamaz. Oysa duygusal yönü güçlü olan Suad'ın herkes kadar aşka ihtiyacı vardır lakin kocasına duyduğu sadakati ve bağlılığı onu alıkoyar ve çoğu tutkuyu içine atmak zorunda kalır.

Aktiviteler Kendini eşinin mutluluğuna ve isteklerine adanarak yaşayan Suad'ın vaktinin çoğunu evi ile ilgilenerek geçirmeyi sever; yemekler yapar, dikiş yapar. Suad müziğe karşı olan tutkusu nedeniyle boş zamanlarını çoğunu piyanoyla geçirir.

ÖRNEK ANILAR

Fedakar Suad eşi Süreyya ile geçen yıllarını sorunsuz ve şikayetsiz olarak geçirir, tek derdi kocasını mutlu etmektir, kendini yok sayarak Süreyya'nın isteklerine hep boğun eğer ve onu incitmekten korkar. Eşini üzmemek isteyen Suad, onu mutlu görmek ister: "Bari sen git, oralarda kal, biraz eğlenirsin!" diyecek oluyordu; fakat beş yıldır beraber bulunmaya, her şeyi beraber yapmaya o kadar alışmışlardı ki, kocasına karşı kalbindeki derin bağlılığın şevkiyle fedakârlığa razı olup söylese bile onun bunu fark ederek, kırıldığını görerek daha rahatsız olacağını, yine yeminlerin başlayacağını, hiçbir şey değişmeyerek sadece problemin dışıyla uğraşmış olacağını düşünüyordu."

Bağımlı Kocasına beslediği sevginin ötesinde esasen bağımlı olan Suad, onu mutlu etmek için uğraştığı her günün sonu hayatını harcadığı beş yılına bağlanır. Yaşadığı yeri beğenmeyip sıkılan ve başka bir yerde, bir deniz kenarında olsa Suad'ı daha mutlu edeceğinin sözünü veren adama hep ilk günkü heyecanını hissederek kendini adar, babasına durumu anlatır ve babası Suad'a istediği yalıtı tutması için yardım eder: "Heyecanıyla asıl ruhundan kopan çığlıkları içine bastırırdı; bu hal kalbini daha fazla hararetle kocasına bağlayarak; ruhu, ona karşı, böyle zamanlarda, kayaları parçalayıcı bir çağlayan coşkunu ile hücum ederdi. Şimdi yine kendi kendine itiraf ediyordu ki, bu anda Süreyya için hayatını isteseler memnuniyetle verirdi."

Uysal Nezaketi ve kültürü her zaman fark edilen Suad kimseyi incitmemeye çalışır, öfkesini dahi içinde yaşar, hatta bu sakin yapısı ile Süreyya'nın kuzeni Necip'in de ilgisini çeker: "Necip eğer Suad'ın yumuşaklığı ve iradesi olmasa Hacer'le anlaşmanın mümkün olamayacağını anlıyor, Hacer'in hatta fırsat bile beklemeyen şu hırçın hücumlarına Suad'ın nasıl bir yumuşaklık ve tahammül ile karşılık verdiğini fark ediyordu..."

Utangaç Suad kendine iltifat edildiğinde ya da bir şeyleri saklamaya çalıştığında mahcup olur, yüzü kızarır. Kocasının iltifatlarına dahi çoğu zaman hayretle yaklaşır içten içe gerçek olup olmadığını sorgulayarak utanır: "Suad, bu soruya hafifçe kızarak ve sebep söylenince Süreyya'nın o halde bile kendini yalnız bırakmasını tuhaf bulacağından utanarak, "İşim vardı da..." dedi. ? Sonra yalan söylemekten daha mahcup, ekledi: "Deniz de tutuyor da..." Ve sonra kızardığını göstermemek için, "Onlar ne?" diye kâğıtları gösterdi."

Cesaretsiz İçini ateşe veren birçok düşünceyi cesareti olmadığı için söyleyemeyen, karşısındakini üzmemek, kırmamak adına aklından geçen duygu ve düşünceleri sadece kendine saklayan Suad, çoğu zaman kendisi ile mücadele etse de kocasına karşı olan itaat ve bağlılığını bozamaz. Oysa Süreyya'ya karşı söylemek istediği içinde pek çok şey vardır: "Kaç kere, "Ama..." diye başlayıp bunları olabildiğince anlatmaya hazırlandı. Bunların birçoğunda, yaratılışına tamamıyla zıt olan uzun uzun anlatmak yeteneksizliği, ötekilerde gülünç bulunmak, onarılmaz biçimde reddedilmek, düşüncelerinin hafife alınması korkusuyla, saatlerce mücadelelerle birlikte, susmaya, kederlerini yalnız kendisine saklamaya mecbur kaldı."

Vicdanlı Eşi Süreyya ile geçen yılların ardından Necip'e ilgi duymak ona mutluluktan çok acı vermeye başlar, her defasında eşini düşünür ve onu böylesine çaresiz bırakmanın doğru olmayacağını düşünerek üzüldü: "Suad bunların arasında Süreyya'yı, müthiş azaplarla görüyordu; o zaman, kendisini ne kadar savunmak isterse istesin nasıl bir uçurumda olduğunu, Süreyya'ya karşı durumunun nasıl

itiraf edilemez keşfinden korkulur, kötü, çirkin bir durum olduğunu ret ve inkâr edemeyerek perişan kalırdı.”

Mutsuz Evliliklerinde git gide eşi ile konuşacak bir şeyleri kalmadığına yürekten üzülen Suad, imkanı olsa da eşi ile olan geleceği konusunda endişelidir. Zaten evde kayınvalidesi ve görümcesinin de evliliklerinde sorunlu olması Suad'ın evlilikler konusunda herkesin mutsuz olacağına dair bir izlenim yaratır. Bu nedenle de kendini ev işlerine daha çok veren Suad, sıradanlaşan kendi evliliği için yürekten üzüldü: “Süreyya ile aralarında hâlâ soğuk bir nezaket egemendi. Evde Hanımdan başka herkesten öğreniyordu. Ve bu, kalp duygularıyla birleşince hayatını dayanılmaz bir işkence haline getiriyor, akşamlara kadar yalnız, yorgun, düşkün kalıyordu.”

Pişman Suad samimi ve içten duygularının Necib tarafından kandırıldığını ve onun yanında bulunmayışını kendine büyük zorluk olarak görerek siteme düşer. Onunla ilgili yaşadığı yasak aşkın durumuna pişmanlığını dile getirir: "Fakat, işte pişmanlık... işte ders!" diyor. "Pişmanlık mı, niçin? Ders mi, artık ne fayda?" diye omuzlarını silkiyordu. Mademki Necib o kadar hafif ve vefasızdı, hiç pişman olmuyor, tersine memnun oluyordu. Hem böyle küçük bir deneyimle bu felâketten böyle esen kurtuluşuna şükrediyor, "Ya inansaydım, ya bütün bütün inansaydım?!" diye titriyordu. Hâlbuki neler ummuş, onun özlemleriyle ne teklifler beklemiş ve buna ne kadar candan razı olmaya hazırlanmıştı!"

Necib (Duygusal)

Karakter Süreyya'nın halasının oğlu olan Necib, Batılı tarzda yetişmiş, dönemine göre eğitilmiş sayılabilecek, hareketli ve renkli fakat bir o kadar da sıkılgan bir kişiliktir. İstemedi de olsa kuzeninin karısı Suad'a âşık olur. Önceleri gençliği ve yakışıklılığı sayesinde pek çok kadınla evlilik dışı ilişki kurmuş olan Necib, kadın erkek ilişkileri konusunda deneyimli olması evlilikten kaçmasına neden olur. Özgürlüğe, gezmeye, eğlenmeye alışmış birisidir. Geleneksel yaşamın çizgilerine karşı durur. Hayatında her ne kadar her zevki tatmış olsa da aşka hasret kalan yanı arzularını hep canlı tutar. Kendi yaşamını ahlaki değerlerin üzerinde gören Necib için her ne kadar yasak aşktan yana vicdanı rahat olmasa da hayatta her şeyin boş olduğunu düşünerek yaşadığı durumdan olabildiğince zevk almaya bakar. Anı yaşayarak mutlu olmaya bakan, serbest, rahat ve aylak biridir. Sonunda da geride kalanları düşünmeksizin öleceğini bile bile çılgınlık ederek yangına Suad'ı kurtarmaya girer, fakat kurtulamaz.

Aktiviteler Gezmeyi eğlenmeyi çok seven Necib'in hayatında Beyoğlu sokaklarının yeri ayrıdır. Sanatla ilgilenen karakter piyano çalma konusunda oldukça meziyetlidir. Müziğe karşı büyük ilgisi vardır. Düşünmeyi, sohbeti, eğlenmeyi ve eğlendirmeyi sever. Hatta çevresindeki insanlar Necib yokken daha da sıkılgan bir havaya girerler.

ÖRNEK ANILAR

Sıkılgan Köşkün diğer üyeleri kadar sıkılan Necib, bezik oynama teklifini geri çevirmez. Lakin oyundan dahi hemen sıkılıp çekilen Hacer'in oyun kâğıtlarını itip uyumaya gitmesinin ardından kadına hak verir ve o da sıkıldığını belirtir. Beyoğlu'ndan tanıdığı hareketli gece hayatının eğlencelerini ara sıra geldiği köşte bulamayınca Necib de gitme kararını açıklar: “Burada oturup da insan yine neşesini muhafaza edebilmek için sizin gibi olmalı. On gün kalmak kararıyla gelmişim, galiba yarın ilk trenle kaçacağım... Burada nasıl hayat geçiriyorsunuz bilmem ki!.. Zorla insan cehenneme girer mi?” Fakat gitmesinden kısa bir süre sonra Necib, Beyoğlu eğlencelerinden de sıkılarak nasıl böyle bir hayatı sevdiğine anlam veremeyip yalaya geri döner.

Karamsar Bekar yaşantısı içinde gönlünce gezip eğlenmiş ve sayısız kadınla birlikte olmuş Necib, Suad'a olan tutkusunu bir yandan içinde tutmaya çalışsa da onun beş yıldır Süreyya'ya olan sadakati ve mutlulukları karşısında umudunu kolayca yitirir: “Ve Necib son dakikalarda garip bir hüzün içine gömülerek bu mutlu karı kocaya bakıyor, "Eğer evli olmak bu ise..." hiç fena bir şey olmadığını görüyordu. Fakat bu evliliğin nasıl özel şartlar, tesadüflerle gerçekleştiğini düşünerek birçok kötü evlilikleri göz önüne getiriyor, kendi kendisine "Mümkün değil, mümkün değil! Böyle bir geleceğe kavuşamayacağını, bu kadar uygun bir kadına mümkün değil ulaşamayacağını, mahrum ve zelil hayatını ihtiyarlığa kadar böyle yalnız ve mutsuz" sürükleyeceğini kuruyordu.”

Kıskanç Süreyya ve Suad arasındaki karı koca ilişkisi, yakınlıkları, birinin küçük bir isteği için öbürünün canını verecek derecede olan büyük telaşı, mutlulukları Necib'in kıskançlık duygusunu kabartır:” Bir gün gelip de bu hayatı bırakmak, her şeyi bırakmak zorunluluğu hayalinde belirince, Suad'sız kalırsa ne olacağını o kadar acı bir öksüzlükle hissetti ki, perişan oldu. Başını çevirip renkli

fanila giysileri içinde temiz ve güzel gördüğü Süreyya'ya bakarak, zehirli bir kıskançlıkla "Ve bu adam onun sahibi, ölünceye kadar onunla birlikte kalacak, onunla kalacak..." diye öldü."

Meraklı Necib geçmişte yaşadığı ihanetler ve kadınların kendisine söylediği yalanlardan ve iğrençliklerden dersini aldığı için Süreyya ve Suad arasındaki mutluluğu da her an sorgular. Onların her davranışlarının altında bir açık arayarak ilişkilerini merak eder:" Ve birden, kendisinde daima var olan tahlil şüphesi ile bu huzurun da derinliklerine girip hakikati görmek merakına düştü; elbette bunların da göründükleri kadar mutlu olmadıklarını, Suad'ın da aslında bu kadar kusursuz bulunmadığını tekrar etmeye başladı. Kendisinin bunların karşısındaki hayran vaziyetini pek gülünç buluyordu, işin karşıdan böyle görüldüğünü, esasen kim bilir neden ibaret olduğunu söylerken niçin hiçbir kusur belirtisinin kendi gözüne isabet etmediğini soruyordu."

Değişken Necib'in kadınlara duyduğu güvensizlik ve öfke Suad'ı tanıdıkça farklı bir hal alır zamanla çok mutlu olan Suad'ın Süreyya'ya olan bağlılığını gördükçe çok öfkeli hale gelerek kendine pay çıkarmaya çalışır. Hayattan öylesine zevk alan bir adam olarak kaygılı hallerine kendisi de şaşırır: "Fakat bu mutluluk ve içtenlik içinde bütün eğilimleri, alışkanlıkları kayboluyor, hayatını; karanlık, hain, kötü hayatını unutup, hıncını, bezginliğini hissetmeden değişerek başka iyi bir adam oluyor ve sonra bunu fark ederek şaşırıyordu. "Ah, insanlar, şu insan yüreği, yüz bin anlamlı bir bilmece... içinden çıkmak mümkün değil!" diyordu."

Vicdanlı Ahlaki yapı itibarı ile kuzeninin karısına aşk dolu gözlerle bakıp, Suad'ın masumiyetine, tenine, ruhuna tamamen sahip olmak istese de vicdani yanı hep kendisine geri durmasını söyler. Hatta çoğu zaman onunla ilgili düşündüğü hayallerden ötürü bile kendisine kızar: "Kendinden korktuğu, ruhunun karanlığından ürkek bir tiksinti duyduğu zamanlar: "Ah ne kirli bir muammayım!" diyerek kendindeki bu iki ruhu, bu bazen hep mavi ve saf, fakat çoğunlukla böyle kanlı, murdar maneviyatları düşünür, daimi bir ses olmak üzere içinden kendine "Canavar!" diye hitap eden bir vicdan bulurdu."

Güvensiz Kadınlara güveni kırılan Necib, çok kere aldatıldığı, yalan vaatlere kandığı için kendine kızar ve bu nedenle de evlenmek konusunda geri kalmayı tercih eder. Kadınları Suad'ı tanıyana kadar zevki için kullanan Necib, zamanla Suad gibi bir kadınla evlenebileceğini düşünse de kimi zaman ona bile güvenemez: "Ve bu da yetti; bir anda, o zaman bir saniyede eski Necib, şüpheli, asabi, karanlık Necib, yeniden uyandı; kadınlardan öyle hainliklerle öyle aldatılmış, bazılarını o kadar küçümseyerek aldatmıştı ki, şimdi yüreğine bir yılan girmiş, Suad'dan başka hangi kadın olsa şüphe edecek bir yetenek kazanmıştı. Hatta ona bile, benliğini şüpheye bırakmaktaki alışkanlık ve şüpheye olan eğilimiyle, Suad için bile kendi kendisine, "Sakın..." diyordu."

Arzulu Kendisi ile ilgili beklentiler konusunda hep ertelemiş olan karakterin Suad'ta bulduğu ruhsal uyum giderek onun Süreyya ile olan evliliğine daha çok özenmesine ve Suad'ı her ne kadar yanlış olduğunu bilse de daha çok arzulamasına neden olur: "Ah, ne kadar seviyor!" diye düşündü ve yüreği sıkıldı; çünkü, kendisinin böyle bir karısı olsa bile Süreyya gibi sevileceğini bilebilir miydi? Ve bir söz sırası düşünce ona söyledi, hep evlenme hakkındaki düşüncelerini anlattı. Suad'a kendisinden, onun kendisine nasıl bir ilâç, nasıl bir yürek gücü olduğundan söz etmek, "Peki, evleneceğim, ama bana sizin gibi, kendiniz gibi birini bulunuz." demek istiyordu."

Çılgın Ruhen delicesine aşkı tattığı, sevdiği onda başka tutkuları hissettiği, diğer kadınlardan ayırt edebildiği, delicesine sevdiği Suad'ı yangın olduğunda büyük telaşa kapılarak hiç tereddütsüz, kendini öldürmek pahasına ateşlerin arasına atar: "Fakat ses, korkunç bir çatırtıyla boğuldu, bir fıırından fıskıran alev gibi yakarak, eriterek saldıran duman içinde, önce bir saniye, ikisi de tereddüt ettiler, fakat sonra Süreyya, Necib'in dehşetle haykırarak içeri atıldığını gördü; "Necib!" diye koşmak istedi; fakat dehşetli bir çatırtıyla tavanın yıkılıp, oda kapısının ateş içinde kaybolduğunu görerek deli gibi döndü..."